

CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ CA ACT PROCESUAL CARE DECLANȘEAZĂ PROCESUL CIVIL

THE COMPLAINT AS A PROCEDURAL ACT THAT INITIATES CIVIL PROCEEDINGS

Elena MÎȚABLÎNDA,
Specialitatea Drept, gr. D 2301,
Coordonator științific: **Vladimir CHIRONACHI**, dr., asist. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Cererea de chemare în judecată reprezintă actul procesual prin care se declanșează procesul civil și se realizează dreptul de acces la justiție în cadrul procedurii civile din Republica Moldova. Instanța este sesizată exclusiv printr-o asemenea cerere, formulată de persoana interesată, ceea ce reflectă principiul disponibilității procesului civil. Aceasta constituie atât un act de sesizare a instanței, cât și un act de dispoziție al reclamantului, prin care se stabilesc obiectul, temeiul și limitele procesului. Cererea de chemare în judecată este actul procedural scris, întocmit în conformitate cu legislația procesual civilă, prin care reclamantul investește instanța de judecată cu o pretenție civilă. Adică, cererea de chemare în judecată constituie primul act dintr-o serie întreagă de acte și forme procesuale prin intermediul căreia acțiunea civilă este pusă în mișcare și susținută până la completa ei epuizare. Reglementarea este realizată prin dispozițiile art. 166–171 CPC RM, care stabilesc atât condițiile de formă și conținut, cât și regimul juridic al primirii, restituirii sau refuzului acesteia.*

Cuvinte-cheie: *cerere, proces, sesizare, act, reglementare*

Abstract: *The complaint is the procedural document that initiates civil proceedings and gives effect to the right of access to justice within the civil procedure of the Republic of Moldova. The court is seized exclusively through such a complaint, filed by the interested party, which reflects the principle of the availability of civil proceedings. It constitutes both an act of bringing the matter before the court and a dispositive act of the plaintiff, establishing the subject matter, basis, and scope of the proceedings. The complaint is a written procedural document, drafted in accordance with civil procedural law, through which the plaintiff brings a civil claim before the court. In other words, the complaint constitutes the first document in a series of procedural documents and forms through which the civil action is initiated and pursued until its complete conclusion. The regulation is established by the provisions of Articles 166–170 of the Civil Procedure Code of the Republic of Moldova, which set forth both the formal and substantive requirements, as well as the legal regime governing its acceptance, return, or rejection.*

Keywords: *complaint, lawsuit, filing, document, regulation*

Pentru a declanșa un proces civil în vederea apărării drepturilor civile încălcate sau contestate este necesar ca persoanele interesate să sesizeze instanța de judecată competentă, acest fapt prezumând că activitatea instanțelor judecătorești se caracterizează prin faptul că ele nu pot începe activitatea lor decât pe baza unor cereri, înaintate de cei interesați în vederea apărării drepturilor încălcate sau contestate, așa după cum prevede art. 7 alin. (1) CPC, conform căruia instanța judecătorească intenționează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertăți ori a unui interes legitim.

Cererea de chemare în judecată constituie actul procesual fundamental prin intermediul căruia se declanșează procesul civil, reprezentând forma juridică de exercitare a dreptului la acțiune în justiție. În cadrul dreptului procesual civil al Republicii Moldova, acest act nu se limitează la o simplă sesizare a instanței, ci îndeplinește o funcție complexă, configurând întregul cadru procesual și determinând coordonatele esențiale ale activității jurisdicționale.

În materie civilă, ca regulă generală, activitatea judecătorească se declanșează prin investirea instanței ca urmare a sesizării de către persoana interesată prin intermediul cererii de chemare în judecată. Partea care sesizează instanța de judecată afirmă, de regulă, că este titularul dreptului subiectiv și solicită protecția judiciară în vederea exercitării acțiunii civile.

Potrivit art. 166 alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța judecătorească este sesizată numai prin cererea de chemare în judecată. Această dispoziție reflectă principiul disponibilității procesului civil, analizat în doctrina națională ca o manifestare a autonomiei de voință a părților. Așa cum titularul dreptului subiectiv material are prerogativa exclusivă de exercitare a dreptului său, și în plan procesual, prerogativa exclusivă de exercitare a dreptului subiectiv procesual se manifestă, ea reprezentând conținutul principiului disponibilității. Astfel, după cum subliniază, inițiativa procesuală aparține exclusiv persoanei interesate, iar instanța nu poate interveni din oficiu în lipsa unei cereri, ceea ce conferă acesteia un rol indispensabil în declanșarea procesului civil.

Reclamantul, prin cererea de chemare în judecată, fixează cadrul procesual și în ceea ce privește persoanele care participă la judecată. Reclamantul poate chema în judecată persoana care crede el că i-a încălcat sau nu i-a recunoscut un drept al său, conferindu-i astfel calitatea de pîrît. Instanța de judecată în această privință nu poate aduce modificări cadrului procesual stabilit de reclamant prin cererea sa, neputînd introduce în proces, din inițiativă proprie, o altă persoană. Judecătorul poate doar să pună în discuția contradictorie a părților necesitatea introducerii în proces a altor persoane, însă numai părțile hotărăsc sub acest aspect

Din punct de vedere doctrinar, cererea de chemare în judecată este analizată ca o manifestare a dreptului la acțiune, fiind considerată forma procedurală prin care se valorifică un drept subiectiv sau un interes legitim. În acest sens, autorii moldoveni precum Olga Pisarenco subliniază că dreptul la acțiune nu se confundă cu cererea de chemare în judecată, însă aceasta reprezintă instrumentul juridic prin care dreptul la acțiune devine efectiv. Prin urmare, cererea constituie o punte între dreptul material și dreptul procesual, facilitând trecerea litigiului din sfera raporturilor juridice substanțiale în cea a raporturilor juridice procesuale.

Natura juridică a cererii de chemare în judecată este una complexă, fiind calificată în doctrină drept un act mixt. Pe de o parte, aceasta reprezintă un act de sesizare a instanței, generând obligația acesteia de a examina cauza în limitele investiției. Pe de altă parte, constituie un act de dispoziție al reclamantului, prin care acesta stabilește obiectul litigiului, temeiul acțiunii și cadrul subiectiv al procesului. În acest sens, O. Ciobanu evidențiază că prin cererea introductivă reclamantul „fixează limitele procesului civil”, instanța fiind ținută să respecte aceste limite, fără a putea depăși voința exprimată de parte.

Reglementarea conținutului cererii este prevăzută de art. 166 și 167 CPC RM, care instituie elementele obligatorii ale acesteia. Doctrina subliniază că aceste cerințe au un caracter funcțional, fiind menite să asigure claritatea și eficiența procesului civil. Astfel, indicarea obiectului și a temeiului acțiunii permite delimitarea cadrului litigiului, iar menționarea probelor contribuie la organizarea activității probatorii. În literatura de specialitate se arată că cererea de chemare în judecată reprezintă „scheletul procesului civil”, în jurul căruia se construiește întreaga activitate jurisdicțională.

Cererea de chemare în judecată, potrivit art. 168 alin. (1) din Codul de procedură civilă, odată depusă în instanță, este repartizată, în termen de 24 de ore, unui judecător sau, după caz, unui complet de judecată, în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Această modalitate de repartizare constituie o garanție a imparțialității și transparenței actului de justiție, eliminând orice posibilitate de influențare a desemnării judecătorului competent.

Cu toate acestea, simpla depunere a cererii de chemare în judecată nu determină în mod automat declanșarea procesului civil. Pentru a se da curs examinării cauzei, este necesar ca instanța să se pronunțe asupra primirii cererii, verificând dacă aceasta întrunește toate condițiile de formă și de fond prevăzute de lege. Astfel, chiar dacă persoana interesată beneficiază de dreptul de a sesiza instanța, exercitarea acestui drept este supusă respectării exigențelor procedurale stabilite de legislația procesual civilă. În acest sens, judecătorul căruia i-a fost repartizată cererea este obligat să efectueze un ansamblu de verificări privind conținutul cererii, actele anexate și respectarea cerințelor legale incidente. În cazul în care se constată neconformități, vor fi aplicate dispozițiile legale corespunzătoare, menite fie să permită remedierea acestora, fie să conducă la sancționarea cererii. Importanța acestei etape preliminare este deosebită, întrucât corectitudinea și ordinea desfășurării acțiunilor procedurale la momentul intentării procesului civil influențează în mod direct eficiența examinării cauzei și asigurarea unei protecții judiciare efective a drepturilor și intereselor legitime ale persoanei. Dacă cererea este conformă, aceasta este acceptată prin încheiere în termen de până la 5 zile de la repartizare, moment care marchează trecerea efectivă la examinarea cauzei.

Refuzul de a primi cererea de chemare în judecată intervine în cazurile prevăzute de art. 169 CPC RM. Un prim temei îl constituie situația în care cererea nu este de competența instanțelor judecătorești în procedură civilă, fiind atribuită altor organe jurisdicționale, cum ar fi Curtea Constituțională sau organele de urmărire penală. Totuși, în aplicarea acestui temei trebuie respectat dreptul la un recurs efectiv, consacrat de art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și principiul prevăzut de art. 5 CPC, potrivit căruia nimănui nu i se poate refuza accesul la justiție din cauza lacunelor sau imperfecțiunilor legislației. Un alt temei de refuz îl constituie existența unei hotărâri judecătorești irevocabile sau a unei încheieri privind același litigiu, între aceleași părți, având același obiect și aceleași temeiuri. Acest principiu reflectă autoritatea lucrului judecat, menită să asigure stabilitatea raporturilor juridice și să evite judecarea repetată a aceluiași caz. De asemenea, cererea va fi refuzată dacă este depusă de o persoană sau organizație care nu are dreptul legal de a acționa în numele altei persoane, precum și în cazul existenței unei hotărâri arbitrale obligatorii pentru părți privind același litigiu. În fine, refuzul intervine și atunci când una dintre părți nu are capacitate de folosință, condiție esențială pentru participarea în procesul civil.

Doctrina evidențiază rolul cererii de chemare în judecată în nașterea raportului juridic procesual civil. Astfel, odată cu primirea cererii și intentarea procesului, se creează un raport juridic între instanță și părți, caracterizat prin drepturi și obligații procesuale reciproce. Autorii moldoveni subliniază că acest moment marchează transformarea conflictului juridic dintr-un litigiu extrajudiciar într-un litigiu supus controlului jurisdicțional.

Potrivit art. 170 alin. (1) CPC RM, judecătorul restituie cererea de chemare în judecată în anumite situații expres prevăzute de lege. Un prim temei îl constituie nerespectarea procedurii prealabile de soluționare extrajudiciară a litigiului, atunci când aceasta este obligatorie potrivit legii sau contractului. Lipsa dovezilor privind parcurgerea acestei etape atrage restituirea cererii, întrucât reprezintă o condiție de exercitare a dreptului la acțiune. De asemenea, cererea va fi restituită dacă instanța sesizată nu este competentă să examineze

cauza, judecătorul fiind obligat să indice instanța competentă. Un alt temei îl constituie depunerea cererii de către o persoană incapabilă, în lipsa unei reprezentări legale valabile. Restituirea intervine și în situații speciale, cum ar fi introducerea acțiunii de divorț fără consimțământul soției în perioada protejată de lege, precum și în cazul în care cererea nu este semnată sau este semnată de o persoană neîmputernicită. În același sens, cererea va fi restituită dacă este depusă în numele unei persoane de către un reprezentant fără împuterniciri legale. Totodată, restituirea este dispusă dacă există deja un litigiu pendinte între aceleași părți, având același obiect și aceleași temeiuri. În fine, reclamantul are dreptul de a-și retrage cererea înainte de intentarea procesului, caz în care aceasta va fi restituită, în temeiul principiului disponibilității.

Potrivit art. 171 CPC RM, în cazul în care cererea de chemare în judecată nu întrunește cerințele prevăzute de lege, judecătorul nu o respinge direct, ci acordă reclamantului posibilitatea de a înlătura neajunsurile. În acest sens, instanța emite o încheiere prin care stabilește termenul în care cererea urmează a fi completată sau corectată. Dacă reclamantul remediază deficiențele în termenul acordat, cererea se consideră depusă la data inițială. În caz contrar, dacă neajunsurile nu sunt înlăturate, cererea va fi restituită. Această instituție procedurală reflectă principiul accesului liber la justiție, oferind părții posibilitatea de a corecta erorile formale și de a evita sancțiuni disproporționate, asigurând astfel un echilibru între rigorile procedurale și dreptul la apărare.

Cererea de chemare în judecată are, de asemenea, un rol determinant în stabilirea competenței instanței. Datele cuprinse în cerere permit determinarea competenței materiale și teritoriale, iar eventualele erori în formularea acesteia pot conduce la sancțiuni procesuale. În același timp, cererea influențează desfășurarea procesului, întrucât probele indicate de reclamant orientează activitatea probatorie a instanței.

În doctrina comparată, inclusiv cea română, cererea de chemare în judecată este analizată în mod similar, fiind considerată actul introductiv al procesului civil. Această convergență doctrinară confirmă caracterul universal al instituției și relevanța sa în sistemele de drept de inspirație romano-germanică. Totodată, doctrina moldovenească dezvoltă aceste concepte în funcție de particularitățile legislației naționale, oferind o interpretare adaptată contextului juridic intern.

În concluzie, cererea de chemare în judecată reprezintă actul procesual central al procesului civil, având o funcție determinantă în declanșarea și desfășurarea acestuia. Reglementarea sa în art. 166–171 CPC RM, coroborată cu analiza doctrinară, evidențiază rolul său esențial în realizarea accesului la justiție, în stabilirea cadrului procesual și în garantarea unui proces echitabil. Prin intermediul acestui act se creează premisele necesare pentru soluționarea eficientă a litigiilor civile și pentru protecția efectivă a drepturilor subiective.

Bibliografie:

1. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 111-115/451 din 12.06.2003.
2. Ciobanu, Olga, „*Cadrul procesual în procesul civil*”, în *Studii Juridice Universitare*, disponibil online
3. Link: https://csei.ase.md/wp/files/issue4/Ciobanu.pdf?utm_source – accesat la 20.04.2026
4. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, „*Hotărâri explicative cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare*”, disponibil online
5. Link: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=189 - accesat 22.04.2026

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”,
Ediția a VI-a, 2026, Cahul**

6. Dumitrașcu, Dumitru, „Mijloace de apărare a pârâtului în procesul civil”, teză de doctorat, Universitatea de Stat din Moldova, disponibil online
7. Link: http://www.cnaa.md/files/theses/2022/58631/dumitru_dumitrascu_thesis.pdf - accesat la 20.04.2026
8. Pisarenco, Olga, *Drept procesual civil*, Chișinău, Tehnica-Info, 2012, ISBN 978-9975-45-180-2
9. Stamati, Mihaela, „Aspecte teoretice ale mijloacelor de apărare în procesul civil”, în *Lucrările Conferinței Tehnico-Științifice a Studenților, Masteranzilor și Doctoranzilor*, Universitatea Tehnică a Moldovei, 2021, disponibil online
Link: https://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/16327/Conf_TehStiint_UTM_StudMastDoct_2021_V_2_p115_118.pdf?utm_source - accesat 22.04.2026.